L'H Confidencial

Butlletí del "Club de Lectura" de novel.la negra de la Biblioteca la Bòbila Núm. 2

W.R. BURNETT

Xavier Coma
Diccionari de la novel·la negra nord-americana

"Springfield, Ohio, 25 de novembre de 1899 - Santa Monica, Califòrnia, 25 d'abril de 1982. Representant per excel·lència del corrent *crook-story*, hi va aportar dues obres de tanta transcendència com *Petit cèsar*, la seva primera novel·la, i *Alta Sierra*, ambdues, a més, amb importants transcripcions cinematogràfiques. Burnett també va cultivar el western i va ser guionista cinematogràfic de tots dos gèneres.

La seva arribada a Chicago als anys vint va determinar l'espectacular principi de la seva carrera literària amb *Petit cèsar* (1929), sobre l'ascensió, caiguda i mort d'un gàngster com a reflex del drama social dels immigrants italians endinsats en la delinqüència. A partir d'aleshores la seva obra cobreix tota la història de la novel·la negra fins al final dels anys seixanta i contempla el crim des dels seus propis protagonistes i segons els contextos sociopolítics successius que el produeixen i l'emparen. Després d'*Iron Man* (1930, sobre el món de la boxa),

Continúa a la página 2

W. R. BurNEtt
King of the Asphalt Jungle

http://ernie.bgsu.edu/~kharper

"ESCRIBIÓ UN HITO NOVELÍSTICO CADA DIEZ AÑOS:* EL PEQUEÑO CÉSAR *EN 1929;* ALTA SIERRA *EN 1940;* LA JUNGLA DE ASFALTO *EN 1949. CADA UNA DE ESTAS OBRAS SE CONVIRTIÓ, A SU VEZ, EN UN HITO CINEMATOGRÁFICO. Y TODAS ELLAS, JUNTO CON OTRAS NOVELAS DE BURNETT, CONSTITUYERON EL EJE DE UNO DE LOS PRINCIPALES SUBGÉNEROS DE LA NOVELA NEGRA:* LA CROOK STORY *O NARRACIÓN DE DELINCUENTE"

Aquiles Stampa

BIBLIOTECA LA BÒBILA *L'Hospitalet / Esplugues*

Ve de la pàgina 1

The Silver Eagle (1931), *Dark Hazard* (1933, entorn del tema dels canodroms i les travesses) i els primers westerns, arriba l'any 1940 *Alta Sierra*, un retrat esplèndid del proscrit rural de la Depressió. Vénen després *The Quick Brown Fox* (1942), *Ningu no viu eternament* (1943), *Tomorrow's Another Day* (1945), *Romelle* (1946).

Amb la seva celebèrrima *La jungla de asfalto* (1949) comença la sensacional trilogia que denuncia el col·lapse gradual de l'administració urbana a través de la progressiva corrupció dels càrrecs públics i, en darrera instància, de la pròpia policia. Entre altres figurants igualment significatius trobem, a *La jungla de asfalto*, els especialistes del delicte reclutats en una alta esfera social, a *Homes petits, gran món* (1951) un jutge com a dirigent secret d'una organització il·legal, a *Vanity Row* (1952) un policia al servei del caciquisme urbà. D'altra banda *Vanity Row*, la novel·la que tanca el tríptic, estableix un valent paral·lelisme de la intriga amb la coetània "cacera de bruixes" estimulada pel maccarthisme; en un moment donat el cacic ordena al capità de policia, textualment, "que cremi la bruixa", que s'ha de traduir per portar una presumpta innocent davant del tribunal i fer que aquesst la condemni per assassinat.

Underdog (1957) continua d'alguna manera els continguts de la trilogia anterior a través de les relacions d'un xofer ex-presidiari amb un personatge polític de rang elevat i amb un món absolutament sòrdid on els poders fàctics dicideixen com volen els destins ciutadans. En el mateix any de *Conant* (1961), que és una obra menor, la política ja ocupa un lloc preeminent a *Al voltant del rellotge a Volari's* (1961), on s'enfoquen directament les repercussions de la caiguda del partit republicà, després d'una dècada d'ocupar el poder, en les eleccions de novembre de 1960 que van culminar amb la victòria de Kennedy sobre Nixon; la novel·la s'alça a manera d'un "crepuscle dels déus" que arrossega cap a les tenebres els seus servidors més fidels i també més corromputs. Per acabar, una víctima de les provocacions del consumisme esdevé atracador a *The Cool Man* (1968), on finalment intervé un investigador privat, si bé per actuar com un autèntic criminal.

L'any 1981 Burnett va realitzar un retorn inesperat a la novel·la negra mitjançant *Good-bye Chicago*; segons el seu subtítol (*1928: End of a Era*) semblava tancar el cicle de la visió continuada de l'autor sobre l'actualitat criminal i sociopolítica dels Estats Units. Com si hagués volgut autohomenatjar-se, Burnett retornava a l'escenari del seu debut literari: el món del gangsterisme al Chicago dels anys vint. Primera novel·la retrospectiva de Burnett en el gènere negre, enllaçava d'aquesta manera amb les seves obres "western" i unia la globalitat de la seva producció en un extens testimoni històric sobre el seu país.

Deixeble, simultàniament, dels clàssics francesos del segle XIX i d'Ernest Hemingway, Burnett combina una certa tendència a la introspecció amb l'estil behaviorista, però es desmarca especialment d'altres col·lègues amb el seu gran alè per reflectir de manera al·legòrica la realitat col·lectiva de cada moment històric. En aquest terreny aconsegueix les màximes vibracions dramàtiques i dóna un sentit èpic molt personal al testimoniatge social".

Eduard G. Robinson com Césare Bandello a *Hampa dorada*

W.R. BURNETT
1899 - 1999

W.R. BURNETT A LA BÒBILA

• ***El petit cèsar***. Barcelona: Ed. 62, 1994. 183 p.

Inspirada en la figura d'Al Capone, descriu l'ascens de Rico dins el món del gangsterisme. Quan Rico, un vulgar atracador d'una ciutat de segona, decideix d'aprofitar les seves habilitats a la gran ciutat, s'integra sense tenir-ne consciència en la servitud a uns alts interessos emparats per la corrupció gairebé legalitzada.

• ***Alta sierra***. Barcelona: Ed. 62, 1988. 187 p.

És potser la millor novel·la de W.R. Burnett, i ha tingut una versió cinematogràfica cèlebre, de títol idèntic encara que rebatejada en castellà *El último refugio*; fou produïda per la Warner el 1941, dirigida per Raoul Walsh, protagonitzada per Humphrey Bogart, i escrita per John Huston i el mateix Burnett. El tema de la novel·la, amb reminiscències del famós pistoler John Dillinger, se centra en el món dels proscrits de la Depressió.

• ***Vanity Row***. Barcelona: Ed. 62, 1991. 218 p.

Tracta el tema del suborn generalitzat de la policia. Un ric advocat, afavorit pel cacic de la ciutat, ha estat assassinat. El cacic ordena al seu policia de confiança que faci una investigació a fons, però també que no n'obtingui cap resultat pràctic. I quan l'amant de l'assassinat apareix barrejada amb l'assumpte el cacic mana que "la bruixa sigui cremada", és a dir, que sigui conduïda als tribunals i que, amb motiu o sense, sigui comdemnada...

• ***La jungla de asfalto***. (vídeo). John Huston

"Trabajo rigurosamente medido, en el que no caben ciertas concesiones. Los personajes funcionan como seres humanos, con sus amplios defectos que en otro caso podrían haber sido virtudes, y nunca como símbolos de una mitología. Basada en una excelente novela de W.R. Burnett, es una película sobria, de las pocas loables de su autor."

Carlos Aguilar, *Guía del video-cine*

• ***Hampa dorada***. (vídeo). Mervyn Le Roy

"La irresistible ascensión hacia el trono del hampa del "pequeño César", mezquino y ambicioso pistolero de origen italiano. Uno de los títulos de oro del cine de gangsters norteamericano de los años 30, pronto desaparecido en beneficio del "thriller" de postguerra. Edward G. Robinson fijó aquí su imagen tan concreta de "capo" que todavía hoy sigue conservando íntegra toda su fuerza."

Carlos Aguilar, *Guía del video-cine*

"La aportación de Burnett y Clarke a la contemplación literaria de la delincuencia organizada tuvo muy pronto numerosos adeptos que canalizaron una de las primeras modalidades de la novela negra por las vías de la *crook story*. La novela de gángsters se prolongó en el tiempo y ha proliferado hasta la actualidad, siguiendo la línea evolutiva del propio gangsterismo en la realidad social norteamericana primero, y después en la de otros paises"

Salvador Vázquez de Parga, *Los mitos de la novela criminal*

"Burnett intendeva essere "un Balzac americano"; infatti lo stile terso e conciso dei suoi romanzi, la sua attenzione alla realtà sociale della metropoli moderna, la sua concentrazione sulla superficie dura delle cose, e specialmente l'urgenza e l'immediatezza che sa trasmettere, non solo rendono la sua opera facilmente adattabile allo schermo, ma in più la collocano inequivocabilmente al centro della tradizione del naturalismo degli anni trenta"

Il colori del nero

T'agradaria participar en el club de lectors de novel·la negra de la Biblioteca la Bòbila?
Ara pots fer-ho, no t'ho perdis!

EL GANGSTERISME

François Guérif, *El cine negro americano*

"Después de la primera guerra mundial, la organización del crimen se elevará a escala nacional gracias a una ley estúpida y a la creciente corrupción de los medios políticos. La ley estúpida es la 18ª. Enmienda a la Constitución, votada el 16 de enero de 1919. La prohibición transforma al país en "tierra prometida" para los *racketters* y los *bootleggers*. El director de la oficina neoyorquina para la sanidad pública constata en 1923: "Quienes quieran beber una copa la obtendrán, esté prohibido o no. El hombre demasiado perezoso para ir a la iglesia de la esquina, caminará muchos kilómetros para ver a su *bootlegger*".
El *bootlegger* ha ingresado en la vida pública. Todo el mundo sabe que el mismo presidente de Estados Unidos, Harding, tiene el suyo. La ley parece inicua, y el gangster, quien a menudo dispone de importantes apoyos políticos, adquiere imagen de héroe. Forma parte del paisaje urbano, al igual que el policía o el lechero. Los periodistas narran sus hazañas. La actualidad consiste en los ingresos de Al Capone, o en los grandiosos funerales que se dispensan los gangsters. La frontera entre el bien y el mal resulta más vaporosa que nunca.
El reino del gangsterismo vampiriza a la nación entera: el enriquecimiento espectacular de los tenores del crimen termina por amenazar la economía nacional. No son, sin embargo, los únicos responsables de los males sociales que se abaten sobre el país. Pero son un blanco vistoso. Después de la crisis de 1929, el gobierno será, a su vez, puesto en tela de juicio. El gangster, entrado en la leyenda gracias a la literatura, no cargará más con la responsabilidad de todas las injusticias sociales. Adquirirá, a los ojos del público, la imagen de aventurero moderno. En este punto de celebridad, era lógico que efectuara su ingreso en el universo cinematográfico".

BURNETT I CHICAGO

Jean-Pierre Deloux, *W.R. Burnett, D.H. Clarke: la loi des rues*

"La démarche de Burnett dans cette comédie urbaine n'est pas sans parenté, toute proportion gardée, avec celle de l'auteur de la *Comédie humaine* qui, d'ailleurs, figurait parmi les écrivains qu'il reconnaissait l'avoir marqué. Il tend à démontrer et à exposer les pièces d'un organisme géant aux rouages secrets, le corps social, et à révéler leurs imbrications respectives. Il s'agit pour lui d'approcher le phénomène citadin comme une métaphore de la société américaine; montrer les différents univers qui y coexistent; signifier que leur antagonisme apparent n'est nullement contradictoire mais, au contraire, complémentaire; que la criminalité n'est en rien une excroissance monstrueuse de la dynamique sociale mais son aboutissement logique et limite; que les fonctions nourricières et répressives de la métropole ne son nullement antinomiques; que la ville, comme la société, est un extraordinaire système digestif fonctionnant au-delà de ses contradictions apparentes"

BURNETT I EL CINEMA

Xavier Coma, *Diccionari del cinema negre*

"Les seves novel·les, addictes al subgènere de *crook story*, o sigui, de narracions protagonitzades per delinqüents, van donar lloc a un bon nombre de films; entre ells, alguns de caràcter negre i amb notòria importància: *Hampa dorada* (1930), *El último refugio* (1941), *Nobody Lives Forever* (1946), *La jungla de asfalto* (1950), sobre les obres homònimes. El film *I Died a Thousand Times* (1955) va ser una nova versió de la novel·la *Alta Sierra*.
Després d'adquirir els drets d'*Hampa dorada*, la Warner li encarregà d'assistir al rodatge com a assessor i seguidament d'exercir una funció de conseller tècnic sobre la vida criminal a Chicago per al film *El dedo acusador* (1931) de John Francis Dillon, la història original del qual apareixia firmada per John Monk Saunders i, tot i que en rigor no n'havia escrit ni una sola línia, el propi Burnett. Gairebé simultàniament aquest va intervenir en el complex procés d'escriptura de *Scarface* (1932), producció de Howard Hughes que acredità finalment cinc guionistes. I a continuació el mateix Irving Thalberg de la Metro-Goldwyn-Mayer va contractar Burnett perquè escrivís una història; es va anomenar *The City Sentinel*, va ser convertida en guió per John Lee Mahin, i va nodrir el film *El monstruo de la ciudad* (1932).
Arruïnat el 1938 per la seva afició a les apostes de curses, Burnett decidí professionalitzar-se com a guionista cinematogràfic. Va col·laborar amb John Huston en el llibret que adaptava *Alta Sierra*, va escriure juntament amb Albert Maltz el guió de *El cuervo* (1942), va adaptar la seva pròpia novel·la *Ningú no viu eternament*, col·laborà en el guió de *The Racket* (1951) i en el d'*Illegal* (1955), reconvertí *Alta Sierra* en *I Died a Thousand Times* (1955) i *Una pistola a sou* en *Short Cut to Hell* (1957) que dirigí James Cagney. També prengué part en l'adaptació de la novel·la *Vanity Row* a un film molt modest, titulat *Accused of Murder* (1956).
Les aportacions de Burnett al cine negre van ser considerables pel que es refereix a la implantació de models de films i de personatges, sense oblidar la seva importància documentalista durant els inicis de la dècada dels trenta. John Huston li professava una gran admiració".

BIBLIOTECA LA BÒBILA
Plaça de la Bòbila, 1
08906 L'HOSPITALET
Tel. 934 80 74 38
Fax 934 38 76 67
E-mail b.hospitalet.lb@diba.es

HORARI

Matins (excepte juliol i agost):
dimecres, dijous i dissabte
de 10 a 13,30 h
Tardes: de dilluns a divendres
de 16 a 20,30 h

Ajuntament de L'Hospitalet

AJUNTAMENT D'ESPLUGUES
BAIX LLOBREGAT

Diputació de Barcelona
Servei de Biblioteques